

Marita Petersen, løgmaður á jólum 1993:

-Okkara fremsta uppgáva er at beina fyri ótrygggleikanum

-Politikkurin higartil hevur verið at forða fyri tí stóru katastrofunni, og hetta hevur eydnast okkum. Men Føroya fólk kann ikki liva við tí stóra ótrygggleikanum, sum hevur vatnað, og tí er tað fremsta uppgávan hjá okkum politikarum at beina fyri hesum ótryggleika.

Hetta sigur Marita Petersen við Tíðindablaðið Sosialinum, nú hon kann halda jól sum Føroya fyrsti kvinnuligi løgmaður. Hon sær arbeðsloysið, sethúspurningin og fólkaflytingina sum nøkur av teimum størstu vandamálunum og heitir hon m.a. á figgingarstovnarar at vísa ábyrgd í hesum torføru tíðum.

Føroyar finga fyri skjótt einum ári síðani sín fyrsta kvinnuliga løgmann. Hetta eru sostætt fyrstu jólini hjá Maritu Petersen sum løgmanni og hava vit spurt hana, hvussu tað kemist at vera Føroya løgmaður í eini tíð, har landið er í svárlari kreppu?

-Tað kennist svárt, at tað eru mong, sum hava tað so trupult og her hugsi eg fyrst og fremst um tey fólkini, sum í hesum árinum hava mist arbeiði og tey, sum annars eru komin illa fyri. Hetta er nakað, sum politiskt er ringt at liva við.

Løgmaður ásannar, at fiskaloysi og manglandi rávora, vánaligir fiskaprísir og annars tær stóru reimingarnar innan vinnulívið hava gjørt, at vit eru ikki komin fyri okkum aftur.

Tað, sum tí hevur verið gjørt frá politiskari síðu hetta seinasta árið hevur í stóran mun verið kreppuhjálp. Tað hevur tí ikki borið til í hesum árinum at leggja tær langtíðarætlanir, sum eru so neyðugar.

Munagott arbeiði

Løgmaður visir tó á, at landsstýrið alla tíðina hevur havt í huga at seta tiltøk í verk, sum skulu fáa okkum burtur úr kreppuni og hon heldur, at her er gjørt eitt stórt og eitt munagott arbeiði.

-Sjálvt um tað kann vera ringt hjá okkum øllum at skula ásaðna, at vit hava áttikið okkum stóra skuld í hesum árinum, so kunnu vit tó siga, at tað hevur eydnast at bjarga tí føroyska samfelagnum undan katastrofunni - við teimum avtalum, sum eru gjørdar við danir.

Hvat skuldi viðvíkur visir løgmaður á, at hon samanlögð ikki er vaksni, hon er bara bytt øðrvísi. Higartil er tað eisini skipað so fyri, at tey lánini, sum eru tikin, ikki hava tyngt tann vanliga borgaran. Tað, sum rakar borgaran her og nú, eru tær sparingar, sum eru gjørdar og tað at innfølgjundarlagið hevur svikið.

Sethúsaelgarar

Løgmaður sær tað øka skattaprosentið sum ein tann størsta trupulleikan komandi ár. Hóast fólk í nøkrum kommunum tó longu hava livað undir slíkum høgum skattaprosentim í eina tíð, so fer tað nú at raka nógv fleiri fólk, og tað kann koma mongum sera illa fyri.

-Fyri tey, sum sita við stórum sethúsaútreiðslum er tað mín vón, at tað fara at koma skipanir, sum fara at lætta um hjá hesum fólkum. Eg haldi tað er sera avgerandi, at fólk kunnu fáa boð um hetta fyri jól, soleiðis at tey mongu, sum í komandi ári fara at fáa ómetaliga torført við at halda sínar skyldur, kortini kunnu halda eina fríðalig jól.

Marita Petersen heldur annars fyri, at tekur kreppa seg ikki aftur upp í figgarheiminum og fáa vit bara ein eitt sindur betri fiskiskap, so skuldi verið møgulegt at fingið eitt frágari ár í 1994.

Upp á fyrispurning um vit ikki kortini kunnu rokna við at verða rakt av enn eini kreppu í komandi ári sigur løgmaður, at tað hevur víst seg at vera sera torført at meta um framtíðina, ja bara stutta tíð fram.

-Tá eg tók við sum løgmaður stóð ikki væl til, men at tað skuldu koma heilar 4-5 álvárligar kreppur í hesum árinum, hevði eingin roknað við. Munurin í dag og tá er kanska tann, at vit nú eru nógv meira vitandi um fyrirteytirnar og kanska eisini, hvar vandarnir kunnu liggja.

Óg her sær løgmaður sethúspurningin sum eitt av teimum størstu vandamálunum. Hon heldur, at tað her hvílir sera stór ábyrgd á figgingastovnunum á finna eina loysn, soleiðis at fólk veruliga kunnu síggja ein glotta fyri framan: at tað fer at bera til. Men hetta hevur so sanniliga eisini nógv at siga fyri hesar stovnar, soleiðis at teir ikki sjálvir kunnu sera illa vanda.

Løgmaður heldur tað tí vera sera týðningarmikið, at sjálvt um mong fólk ikki hava eitt arbeiði nú, at tey tó kunnu ugga seg við, at tey hava eitt hús og heim í Føroyum, sum tað sær út til, at tey kunnu varðveita og at tað tí skal nógv til fyri at fólk flyta.

-Eg haldi, at eitt av teimum størstu vandamálunum í Føroyum í dag, er at fólk flyta av landinum. Vit mugu gera alt fyri at steðga hesum útvíkingi, og her er spurningurin um sethúsinu rættliga avgerandi.

Løgmaður visir her serliga á familjur við børnum. Eru hesar einaferð fluttar úr einum landi í eitt annað, har tey fáa arbeiði og bústað og børnini fella til, so er ógvuliga ivasamt, um tey venda heim aftur.

Sosial skipan virkar

Hvussu er tað at vera løg-

Hetta hevur verið ein sera strævin tíð hjá løgmanni, so tað hava ikki verið stundir til jólafrýrreikingar. Hon heldur jól hjá soninum og verdóttirini í Vestmanna. Mynd Kalmar

maður í Føroyum á jólam 1993 og vera vitandi um, at tað móguliga eru fleiri fólk í Føroyum, sum sigast at liva á hungursmarkinum.

-Hjá okkum øllum, sum eru eitt sindur frágari fyri, er tað sera svárt og trupult at skula vita sær, at tað eru fólk í hesum landi, sum ikki hava tað, ið tey hava mest fyri neyðini. Men tað er kortini vón mín, at okkara sosiala skipan er eitt trygdarnet undir teimum fólkunum. Eg haldi, at okkara samfelag er soleiðis fyri, at øll fólk skuldu kunna verið mett og heit og havt eina hugnalig jól.

Løgmaður heldur fyri, at tað, sum kanska er til ampa hjá nógvum føroyingum og er við til at gera jólini minni hugnalig, er tann ótryggleiki, sum valdar. Tað, at fólk ikki vita, um tey fara at klára at gjalda húsini og varðveita sítt arbeiði ella fáa arbeiði. Hon heldur tí tað er ógvuliga umráðandi hjá politikarunum at gera alt fyri at beina fyri hesum ótryggleika. Óg tað hevur so nettup politikkurin hjá landsstýrinum hesa seinastu tíðina, hóast tað fyri summi ikki kann tykjast so, tá hugsað verður um brotasjógvamar.

-Men hvat er fremsta ynskið hjá løgmanni nú undan jólam?

-Tað er so nógv at ynskja og vóna í hesum døgum, og tað sum eg vóni vit føroyingar fara at sleppa undan í komandi tíð eru teir mongu skelkimar, sum hava rakt okkara samfelag í hesum árinum, og at vit fáa ein størri stabilitet.

Løgmaður leggur aftrat, at politikkurin hjá landsstýrinum nú í seinastuni hevur nettup verið at binda fyri teimum móguliga komandi vandunum. Hon vónar annars, at vit kunnu fáa meiri fisk og at meira virksema verður í landinum.

-Bara tað at fólk sjálvi merkja, at tað er ein ávis framgongd, er við til at halda lív í teirri so týðandi vónini og halda hjólinum mælandi.

Hava gjørt okkara besta

-Tað eru tey, sum halda, at hetta landsstýrið við løgmanni á odda hevur verið alt ov eftirgevandi fyri donskum treytunum, tá tit hava gjørt avtalur, at tit áttu at sligið nevan í borbíð ofari!

-Eg veit ikki, hvør heldur tað. Men tá hugsað verður um, hvussu stór lán vit hava tikið og sum vit fáa umfingja við danskari hjálpi, so haldi eg tað er torført at skula sláa nevan

í borbíð hvørja ferð. Vit mugu eisini ásaðna, at tað er neyðugt við broytingum. Tað er tíverri ikki bara fiskaloysi, sum hevur skapt hesa kreppuna. Tað er neyðugt við grundleggjandi broytingum fyri at fáa samfelagið á rétta kós aftur.

Løgmaður sigur víðari, at tað vil altíð vera ein meting, um ein hevur verið veikur ella sterkur í samráðingum. -Eg haldi vit hava gjørt alt tað vit kundu og tess oftari vit hava verið í Danmark hava danir skilt okkara stóðu betri. At tað er okkurt øki, sum teir kanska ikki hava skilt nógv væl, er tíverri eisini ein sannroynd.

-Hvussu heldur løgmaður jól?

-Síðani eg eri farin upp í hetta virksema við vera politikari og nú løgmaður hevur tú sannað, at stundir eru ikki til nógv annað. Eg havi ikki havt stundir at baka ella gera aðrar fyrirreikingar, nú tað hevur verið so nógv virksema bæði í landsstýrinum og á løttingi. Men eg fari so til Vestmanna at halda jól hjá soninum og svigardóttirini.

Marita Petersen, løgmaður ynskir at enda øllum føroyingum eina góð jól og eitt gott nýggjár.

Jan